

KONKORDATONUN TASDİKİ KARARINDA BOZMA SEBEPLERİ

REASONS FOR REVERSAL OF THE DECISION TO CONFIRM THE CONCORDATION

Hakemsiz Makale
Mehmet ÖZDEMİR*

ÖZ

İflas erteleme kurumunun kaldırılmasından sonra mali yapısı bozulan gerçek ve tüzel kişiler yönünden tek hukukî çare olarak konkordato kurumu bulunmaktadır. Yargıtay'ın konkordato kaynaklı talepleri incelemekle iş bölümü itibarıyla yetkili kılınan Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, konkordatonun başarılı olması, ülke ekonomisinin üretim ve istihdamına katkı sağlanması bakımından olabildiğince iflasa nazaran kişi ve şirketlerin konkordato hükümlerinden yararlanarak hem kendilerinin hem de ekonomik ilişkilerde bulundukları alacaklılarının zarar görmemesi bakımından, konkordato sürecinin başarıya ulaşmasına verdiği kararlarla olumlu katkı sağlama amacını taşımakta, farklı uygulamalarla kişi ve kurumların zarar görmemesi için olumlu anlamda yol gösterici bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmada konkordatonun tasdiki kararında bozma sebebi yapılan hususlar ve konkordatonun reddi durumunda iflâs kararına ilişkin bazı değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İflâs, Konkordato, Borçlu, Temyiz İncelemesi, Bozma Nedenleri

ABSTRACT

Following the abolition of the institution of bankruptcy postponement, the only legal remedy for individuals and legal entities whose financial structures have been disrupted is the institution of composition. The 6th Civil Chamber of the Court of Cassation, authorized by the Court of Cassation's division of labor to review claims arising from composition, aims to contribute positively to the success of the composition process through its decisions. It aims to ensure that individuals and companies benefit from composition provisions, rather than bankruptcy, to avoid harm to themselves or their creditors with whom they have economic

DOI: 10.32957/hacettepehdf.1795549

Makalenin Geliş Tarihi: 02.10.2025 **Makalenin Kabul Tarihi:** 19.11.2025

* Yargıtay 6. Hukuk Dairesi Üyesi

E-posta: mehmetozdemir68@yahoo.com

ORCID: 0009-0000-8631-6396

Bu makale, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

relations. It also plays a positive role in guiding individuals and institutions through various practices to prevent harm. This study provides some assessments regarding the issues cited as grounds for reversal in the decision to confirm composition and the bankruptcy decision in the event of a rejection of the confirmation decision.

Keywords: Bankruptcy, Concordat, Debtor, Appellate Review, Reasons for Disruption

GİRİŞ

Yaşayan tüm canlıların çeşitli nedenlerle hastalanması gibi kişilerin ve onların oluşturduğu şahıs ve malvarlığı toplulukları olan şirketlerin de mali bünyesi çeşitli nedenlerle bozulabilir. Nasıl ki, hastalığa maruz kalan canlıların doğru bir teşhis ve tedavisi düşünülüyorsa, kişilerin ve şirketlerin de mali bünyelerinin bozulması halinde düzelmesi için çareler düşünülmelidir. Bu sadece kendileri için değil hukuki ilişki içerisinde bulundukları tüm kişiler açısından yararlı olacak bir çözümdür. Bu bağlamda, iflasın ertelenmesi kurumunun kaldırılmasından sonra mali yapısı bozulan gerçek ve tüzel kişiler yönünden tek hukukî çare olarak konkordato kurumu bulunmaktadır¹.

Yargıtay'ın konkordatodan kaynaklı talepleri incelemekle iş bölümü itibarıyla yetkili kılınan Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, konkordatonun başarılı olması, ülke ekonomisinin üretim ve istihdamına katkı sağlanması bakımından olabildiğince iflasa nazaran kişi ve şirketlerin konkordato hükümlerinden yararlanarak hem kendilerinin hem de ekonomik ilişkilerde bulundukları alacaklılarının zarar görmemesi için konkordato sürecinin başarıya ulaşmasına verdiği kararlarla olumlu katkı sağlama amacını taşımakta, farklı uygulamalarla kişi ve kurumların zarar görmemesi için olumlu anlamda yol gösterici bir rol üstlenmektedir.

Kuşkusuz bu çalışmada konkordato uygulamasına dair tüm konu başlıklarının değerlendirilmesi mümkün olamayacaktır. Yapılan çalışma sadece uygulamada ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri arasında farklı görüş ve uygulamalara yol açan

¹ Selçuk Öztekin, Ali Cem Budak, Müjgan Tunç Yücel, Serdar Kale ve Bilgehan Yeşilova, *Yeni Konkordato Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019) 110 vd; Serhat Sarısözen, *Konkordato Hukuku* (6. Baskı, Yetkin Yayınları 2024) 105 vd.

ve sıkça rastlanan konulara ilişkin uygulamalar ve gerekçelerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

I. KONKORDATOYA AMAÇSAL OLARAK GENEL BİR BAKIŞ

Konkordato, borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlunun, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için başvurabileceği kendine özgü bir cebri icra kurumudur².

Konkordatoda amaç, elinde olmayan nedenlerle işleri iyi gitmeyen, mali durumu bozulmuş olan ve borçlarını ödeyip faaliyetlerini devam ettirmek isteyen dürüst borçluyu koruyarak mali durumunun iyileşmesini sağlamak ve alacaklıların, borçlunun muhtemel bir iflasına nazaran, daha fazla ölçüde alacaklarına kavuşma olanağı yaratmaktır³. Konkordato ile alacaklılar, alacaklarının bir kısmından vazgeçerler ve/veya borçluya, ödeme konusunda belirli bir vade tanırlar. Bu durumdaki bir borçlunun iflas etmesi, faaliyetlerinin tümüyle sona ermesine ve alacaklıların alacaklarını büyük oranda tahsil edememelerine neden olur. İçinde bulunduğu mali koşullara göre borçluya borçlarını belirli bir oran veya vadeyle ödeme imkânı verilmesi, hem borçlu bakımından hem de alacaklılar bakımından olumlu sonuçlar doğurur. Alacaklılar arasında eşitlik esasına dayalı bir ödeme sağlanır ve borçlu iktisadi faaliyetlerine devam eder. Böylece borçlu, piyasadaki varlığını sürdürürken, piyasadaki istikrar ve istihdam imkânları da korunmuş olur⁴.

Konkordatonun asıl amacı, borçlunun içinde bulunduğu finansal sıkıntıları aşmak, üretim, mal ve hizmet akışı ile sözleşmelerin devam etmesini sağlamak, işletmelerin

² Sümer Altay ve Ali Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku* (5. Bası, Vedat Kitapçılık 2019) 15 vd.; Baki Kuru, *İcra ve İflâs El Kitabı* (Adalet Yayınevi 2013) 1443.

³ Kuru (n 2) 1443.

⁴ “Bu durumdaki bir borçlunun iflas etmesi, faaliyetlerinin tümüyle sona ermesine ve alacaklıların alacaklarını büyük oranda tahsil edememelerine neden olur.” Y. 6 HD, 26.09.2024 t., 2024/1413 E., 2024/3010 K.

devamlılığı, istihdamın sürekliliğini sağlamaktır⁵. Borçlunun mali gücünün borç ödemeye yeterli olmasına rağmen konkordato kurumunu bir araç olarak kullanarak, borçlarını vadeye yayması, tenzilat istemesi veya faizsiz ödeme içeren proje sunması düşünülemez⁶. Bu nedenle, finansal güçlük içerisinde bulunmayan, ödeme gücü olmayan, özvarlığı yeterli olan borçlu, konkordatoyu faizsiz ödeme ve ucuz kredi aracı gibi kullanamaz⁷.

II. KONKORDATONUN TASDİKİ KOŞULLARI

İİK'nın 305. maddesinde, 302 nci madde uyarınca yapılan toplantıda ve iltihak süresi içinde verilen oylarla kabul edilen konkordato projesinin tasdiki belirli şartlara tâbi kılınmıştır. İlk olarak, konkordato projesinin tasdiki için evvela projenin kanunun aradığı nisapla alacaklılar tarafından kabul edilmiş olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra talep eden borçlu tarafından teklif edilen tutarın kaynaklarıyla orantılı olması ve olası bir iflas halinde alacaklıların eline geçecek tutarın konkordato projesinde vaat edilen tutardan az olması, yani konkordatonun alacaklılar için iflase nazaran daha avantajlı olması gerekir. Bu şartlarla birlikte tasdik harcının yatırılması, imtiyazlı alacakların ve mühlet içi borçların da ödenmesi veya teminata bağlanması diğer şartlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

İİK'nın 305. maddesinde aranan konkordatonun tasdiki şartları kamu düzenine ilişkin olup, mahkemece bunların varlığı re'sen araştırılır. Gerekli koşulların

⁵ Y. 6 HD, 10.10.2024 t., 2024/2071 E., 2024/3351 K.

⁶ “İbraz edilen komiser heyeti raporları dikkate alındığında, tasdik edilen proje borçlunun aktif değerlerine göre düşük seviyede kalmış, özellikle rayiç özvarlık değeri yüksek olan borçlu bakımından projede faizde tenzilat öngörülmüş ve ödemeler uzun vadeye yayılmıştır. Bu durumda mahkemece, borca batık olmayan, mevcut kaynaklarıyla konkordato talep etmeksizin ödeme yeteneğine sahip olan, ekonomik olarak daha kısa vade de borçlarını ödeyebilme gücüne sahip olan şirketin teklif ettiği konkordato kaynaklarıyla orantılı olmadığından, borçlu şirket talebinin reddi gerekirken, yazılı gerekçelerle projenin tasdiki doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” Y. 26.12.2024 t., 2024/2456 E., 2024/5227 K.

⁷ “...rayiç değer bilançosu uyarınca (+) 8.202.781,40 TL özvarlığa sahip olan istemci şirketin, 2023 yılının ilk 9 ayında önceki yılın tamamının çok çok üzerinde kârlılık sağlamış olması da dikkate alındığında, finansal güçlük içerisinde bulunmadığı...” Y. 6 HD 04.07.2024 t., 2024/1946 E., 2024/2482 K.

bulunmadığının tespit edilmesi durumunda, talebin reddine karar verilir. Kararın gerekçesinde, şartlardan hangisinin ya da hangilerinin mevcut olmadığının dayanaklarıyla açıklanması gerekir. Konkordatonun feshi sebeplerinden birinin tasdik aşamasında tespit edilmesi durumunda da tasdik talebi reddedilmelidir.

III. TASDİK KARARINDA BOZMA SEBEBİ YAPILAN BAZI DURUMLAR

A. Genel Olarak

Yargıtay, temyiz incelemesinde tasdikine karar verilmiş konkordatonun çeşitli açılardan bozulmasına karar vermektedir. İlk olarak, konkordato projesinde yer alan ödemesiz dönem, konkordato tedbirlerinin uzaması sonucunu doğurur. Projede yer verilen faizsiz ödemeler ise tenzilat konkordatosu sayılır. Tasdik kararından sonra ödemesiz dönem belirlenmiş ise bu durum, hiç kuşkusuz mühlet tedbirlerinin de devamı niteliğindedir.

Borca batık olmayan şirketin ödemesiz dönem içeren veya uzun vadeye yayılan teklifleri ile tenzilat konkordatosu kaynaklarıyla orantılı değildir⁸. Bu kapsamda, tasdik edilen konkordato projesinde ödeme takvimi ve günleri net olarak belirlenmeli ve karmaşıklığa yol açılmamalıdır⁹. Bu nedenle, tasdik kararında ödeme planına verilmemesi ve komiser raporuna atıf yapılarak hüküm kurulması doğru değildir.

İkinci olarak konkordatonun başarıya ulaşması, hem kesin mühlet verilebilmesi hem de konkordatonun tasdiki için aranan en önemli koşuldur. Bu bağlamda, konkordato isteyen şirketin konkordato mühleti içerisinde sürekli olarak zarar etmesi, mali hedefleri ve öngörülerinin yetersiz olduğuna işaret ettiği gibi artık konkordatonun başarıya

⁸ “Projede faizsiz ödeme talep edilmesi tipik tenzilat konkordatosunun bir örneğidir. Borca batık olmayan, malvarlığı ile borçlarını ödeyebilecek olan şirketin tenzilat talep etmesi İİK’nın 305/1-b maddesi kapsamında değerlendirilerek teklif edilen projenin davacının malvarlığı ile uyumlu olmadığı sonucuna varılmalıdır.” Y. 6. HD 23.05.2024 t., 2024/1277 E., 2024/1694 K.

⁹ “Öte yandan kabule göre de; mahkemece tasdik edilen konkordato projesinin ödeme planı ve taksitlerinin niceliği itibarıyla karmaşık olması konkordatonun genel ilkelerine İİK 306/1 maddesine aykırı olduğu gibi Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 297. maddesi uyarınca infazı kabil bir karar da değildir. Bu denli karışık bir kararın verilmesi konkordatonun yerine getirilmesi sırasında gerekli gözetimi engellediği gibi mahkemelerce denetime de elverişli değildir.” Y. 6. HD 10.04.2023 t., 2023/1319 E., 2023/1351 K.

ulaşamayacağını bir göstergesidir¹⁰. Projenin başarıya ulaşamaması konusunda bir diğer örnek ise, konkordato projesinde gösterilen ödeme kaynaklarının yetersiz olmasıdır. Bu durumda, beklenen ekonomik ve finansal gelişmelerin sağlanamaması nedeniyle, projenin uygulanma olanağı kalmaz ve tasdik talebi reddedilmelidir¹¹.

Üçüncü olarak, konkordato ile alacaklıların iflasa nazaran alacaklarını daha yüksek oranda tahsil edilebilmesi gerekir¹². Buna uygun olmayan bir projenin tasdikine karar verilmesi de düşünülemez. Son olarak ise konkordato talebinde bulunan her bir borçlu, ayrı ayrı konkordato projesi sunmalı ve tasdik koşulları her bir borçlu yönünden ayrı ayrı değerlendirilmelidir¹³.

B. Mühlet Süreleri İçerisinde Karar Verilememesi

Komiserin gerekçeli raporunu ve dosyayı tevdi alan mahkeme konkordato hakkında karar vermek üzere yargılamaya başlar (İİK m. 304/1). Mahkeme, komiseri dinledikten sonra kısa bir zaman içerisinde ve ancak kesin mühlet içinde kararını vermek zorundadır. Bu süre içerisinde karar verilememesi durumunda, mühlet hükümlerinin altı ayı geçmemek üzere devamına karar verilebilir (İİK m. 304/2). Bu düzenlemenin temel amacı, mühletin kalkması halinde konkordato tedbirlerinin de kalkması ve konkordatonun temel amaçlarından olan borçlunun mal varlığının korunması suretiyle alacaklıların tatmini ilkesinin ihlal edilmesinin önlenmesidir. Aksi durum, konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyecektir.

¹⁰ “...yine Ağustos 2023 itibarıyla faaliyetlerini sonlandırmış olduğu tespit edilen talep eden şirketin 2023’ün ilk 9 aylık dönem zararının (-)119.809,06 TL olduğu ve projesini gerçekleştirme ihtimali kalmadığı...” Y. 6. HD 19.09.2024 t., 2024/1855 E., 2024/2803 K.

¹¹ “...13.06.2024 tarihli son kayyım raporu ile de talep edenlerin tasdik kararı gereğince alacaklılara olan borçlarını ödeyemediklerinin açık olduğu, bu durumda konkordato şartlarının gerçekleşmediği ve projenin uygulanabilir olmadığı...” Y. 6 HD, 01.07.2024 t., 2024/1048 E., 2024/2358 K.

¹² Y. 6 HD, 01.07.2024 t., 2024/1048 E., 2024/2358 K.

¹³ “Somut olayda, talep eden gerçek kişilerin talep eden şirketten ayrı bir ticari faaliyeti, ayrı bir konkordato projesi olmadığı oylanarak konkordato projelerinin şirketin ekonomik geleceğine bağlı kılındığı anlaşılmaktadır. Ancak, bu husus konkordato kurumunu düzenleyen emredici hukuk kurallarına aykırı olduğundan konkordatoya tabi olan borçları için ayrı bir kaynağı, malvarlığı ve özgün projesi bulunmayan talep eden gerçek kişiler hakkında konkordatonun projesinin reddine karar verilmesi gerekirken, tasdikine karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Y. 6 HD, 17.10.2024 t., 2024/2772 E., 2024/3543 K.

Yukarıda belirtildiği üzere kanun koyucu düzenleyici mahiyette süreler öngörmüştür. Ancak öngörülen sürenin aşılması halinde herhangi bir kanuni yaptırım öngörülmemiştir. Bu düzenleyici sürelerin amacı konkordato kurumunun özellikleri ve acele işlerden olması nedeniyle bir an önce incelemenin tamamlanıp karar verilmesini sağlamaktır. Hakimin gerek tecrübesizliği gerek adli işlerin yoğunluğu gerekse yapılacak incelemenin özellik ve güçlük arz etmesi nedeniyle bu sürelerin makul sayılabilecek ve olağan kabul edilebilecek kısa sürelerle aşılması nedeniyle yargılama sürecine hiçbir etkisi olmayan dürüst davranan konkordato talep edenler ile konkordatoya kabul oyu vermek sureti ile alacaklarının ödenmesini bekleyen alacaklılar yönünden ağır sonuçlar doğuracaktır. İflasa göre daha uygun koşullarda alacağının ödenmesini bekleyen alacaklılar salt duruşma gününün tayininde gösterilecek hata nedeniyle mağdur olacaktır.

Yargıtay, bazen 13 günlük¹⁴ bazen ise 20 günlük¹⁵ gecikme sürelerini makul ve kabul edilebilir süreler olarak belirlemiş ve mahkemenin incelemeyi tamamlayamaması veya geciktirmesindeki özensizlikten dolayı sürece etkisi olmayan borçlu ve alacaklının cezalandırılması sonucunu doğuracak uygulamaların doğru olmadığı sonucuna varmıştır.

C. Konkordato Talebinin Reddi ve İflâsın Açılması

1. Konkordato Prosedüründe İflasa Tabi Kişiler ve İflâs Karar Verilmeden Önce Borçlunun Dinlenilmesi

Konkordato prosedüründe, İİK'nun 43. maddesi gereğince iflasa tabi şahıslar ancak TTK gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlara göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi bulunduklarını bildirilen gerçek ve tüzel kişilerdir. Dolayısıyla iflas sadece sermaye şirketleri için söz konusu olmayıp

¹⁴ “Kaldı ki, komiser heyetince nihai rapor 20.03.2020 günü ibraz edilmiş olup araya Covid-19 tedbirleri kapsamında uzatma süresi girmiş ve nihayet uzatma süresinin eklenerek kesin mühletin dolmasıyla karar tarihi arasında 13 günlük süre kalmıştır. Bu süre mahkemece itirazların değerlendirilmesi amacıyla duruşma açılarak geçirilmiş olup makul kabul edilebilecek niteliktedir. Ayrıca yargılama sürecine etkisi bulunmayan, hiçbir kusuru olmayan talep edenlerin ve konkordatoya kabul oyu kullananların makul süre olarak kabul edilebilecek gecikme nedeniyle cezalandırılmaları doğru görülmemiştir.” Y. 6. HD, 23.05.2022 t., 2021/6493 E., 2022/2732 K.

¹⁵ “Ayrıca yargılama sürecine etkisi bulunmayan, hiçbir kusuru olmayan talep edenlerin ve konkordatoya kabul oyu kullananların makul süre olarak kabul edilebilecek 20 günlük gecikme nedeniyle, cezalandırılmaları doğru görülmemiştir. Böyle bir durum, sadece borçlunun değil; alacaklıların da zarara uğramasına neden olabilecektir.” Y. 6. HD, 10.02.2022 t., 2021/5708 E., 2022/714 K.

TTK'ya göre tacir olan ve tacir sayılan tüm kişiler ile ticari işletme işleten gerçek kişiler ve şahıs şirketleri içinde mümkündür.

İİK'nun 292/ son maddesi gereği, konkordato teklifi uygun görülmeyen şirketin yetkilisi dinlenmeden iflasa karar verilemez¹⁶. İİK m. 308'de tasdik kararının reddi ile iflasa karar verilmesinde de doğrudan doğruya iflâs sebeplerine yapılan atıf gereği, İİK'nun 177. maddesinin son fıkrası uygulanarak, borçlunun dinlenilmek için mahkemeye çağırılması gereklidir. Bu hükümlerin nedeni iflas gibi hukuken ağır sonuçlar doğuran bir karar verilmeden önce borçluda iflasın ağır sonuçları konusunda öngörü oluşması bakımından mahkemeye davet ile iflasa karar verilmeden önce kendisine son söz hakkının tanınmasıdır. Bu yasal düzenlemenin emredici nitelikte olduğu ve borçlunun dinlenilmeye davet edilmeden iflas kararı verilemeyeceği bu hususun kamu düzenine ilişkin olduğu kabul edilmektedir.

2. Borçlunun İflasında Her Zaman Borca Batıklık Gerekli Midir?

a) Mühlet İçinde İflâsta Borca Batıklık

Borca batıklık, bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olan sadece sermaye şirketleri ve kooperatifler bakımından kabul edilmiş teknik, ekonomik ve hukuksal bir kavramdır (İİK, m. 179, TTK m. 376, 377)¹⁷. Hâlbuki iflas ise İİK'nun 43. maddesi gereğince sadece sermaye şirketleri ve kooperatifler bakımından değil, tüm tacirler ve tacir sayılanlar ve tacir olmasa dahi özel kanunlar gereğince iflasa tabi olan şahıslar olmak üzere tüm gerçek ve tüzel kişiler bakımından söz konusudur.

İİK'nun 292 ve 308. maddelerinde konkordato talebinin reddi halinde iflas için borca batıklık şartını aramak, iflasa tabi olduğu halde borca batıklığı yasal olarak incelenemeyecek tüm tacirleri iflas hükümlerinin dışında tutmak demektir. Bu uygulama, kanunun açık hükmüne karşı konkordato isteyen ve iflasa tabi olan tüm borçluların iflas

¹⁶ “Somut olayda, konkordato talep eden borçlu şirketin yetkili temsilcisinin yargılama sırasında mahkemeye çağrılarak dinlenmediği, kanunun amir hükmünün yerine getirilmediği dosya kapsamından anlaşılmıştır.” Y. 6. HD 26.09.2022 t., 2022/235 E., 2022/4371 K.

¹⁷ “Gerçek kişi tacir yönünden borca batıklık gerekçesiyle iflas kararı verilemez.” Y. 6 HD, 16.01.2025 t., 2024/3387 E., 2025/123 K.

hükümlerinden kurtarmasına, sadece sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerin bu hükümlere tabi tutulmasına yol açar.

Konkordato talep edenin, geçici mühlet (İİK. m.287/5 yollamasıyla) ve kesin mühletin verilmesinden sonra “*konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflasına resen karar verilebilmesi*” için öncelikle borçlunun iflasa tabi kişilerden olması, İİK m. 292/1’de (a), (b), (c) ve (d) olarak dört bent hâlinde sayılan sebeplerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti için komiserin yazılı rapor sunması ve konkordato talep eden borçlu veya alacaklının duruşmaya davet edilerek dinlenmesi ayrıca (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılan hususlardan birinin gerçekleşmesi iflasa hükmetmek için yeterli görülmüştür. Buna karşılık (d) bendinde belirtildiği gibi, konkordato talebinden feragat eden sermaye şirketi ve kooperatifin iflasına karar verebilmek için “*borca batık*” olduğunun tespiti şartı kabul edilmiş ancak diğer bentler için “*borca bataklık*” koşulu aranmamıştır.

Görüldüğü gibi İİK, iflasa tabi kişinin geçici ve kesin mühlet aşamasında, malvarlığının korunması için iflasın açılması gerektirir hallerden kaçınmasını, proje sunarken ve konkordatonun başarıya ulaşabileceği proje sunması ve bunun için azami gayret sarf etmesini ve mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis etmemesini, kefil olmamasını, ivazsız tasarruflarda bulunmamasını, taşınmaz ve işletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden taşınırılarını ve işletmenin devamlı tesisatını devretmemesini ve bunları takyit etmemesini, aksi takdirde borca batık olup olmamasına bakılmaksızın iflasına karar verilebileceğini hükme bağlanmıştır (İİK m. 292/1-c, 297).

Bu düzenlemeyle Kanun koyucu, konkordato talep eden iflasa tabi kişiyi, sınırlarını çizdiği eylemleri yapması veya yapmaması halinde “*medeni bir ceza olarak*” iflas ile cezalandırmıştır. Nitekim Kanun koyucu, bu maddeye göre başka şart arayacak olsaydı, konkordato hükümleri içinde ikinci iflas kararı verilebileceğini düzenleyen İİK. m. 308 de belirttiği gibi “*...doğrudan iflas sebeplerinden birinin mevcut olması*” koşulunu bu maddede açıkça belirtebilirdi. Sonuç olarak, İİK’nın 292. maddenin (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılan durumların bulunması halinde “*borca batıklık*” aranmadan iflasa karar verilmesi gerekir.

b) Tasdik Talebinin Reddi Aşamasında Borca Batıklık

İİK md. 308 gereği, konkordato tasdik edilmezse, mahkeme konkordato talebinin reddine karar verir ve bu karar 288 inci madde uyarınca ilân edilerek ilgili yerlere bildirilir. Borçlunun iflâsa tabi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması hâlinde mahkeme, borçlunun iflâsına resen karar verir. Görüldüğü üzere bu durumda, tasdik kararının reddi yanında borçlunun iflâsına karar verilebilmesi için ayrıca bir doğrudan doğruya iflâs sebebinin varlığı da aranmış bulunmaktadır. Hemen ifade etmek gerekir ki Yargıtay uygulamasında, İİK'nın 292 nci maddesindeki sebepler, tasdik talebinin reddi durumunda da bir iflas sebebi olarak gözetilmektedir¹⁸.

Borca batıklık bir doğrudan doğruya iflâs sebebidir. Bu nedenle, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin konkordato talebinin reddi ile borçlunun iflâsına karar verilmesinde evleviyetle uygulanır (İİK m. 179, 308)¹⁹. Borca batıklık olgusu, kamu düzenine ilişkin olduğundan borçlunun malvarlığı, rayiç değerlere göre re'sen tespit edilir. Bilirkişi ve keşif avansı yatırılmamışsa, HMK 325'e göre buna ilişkin giderler, suçüstü ödeneğinden karşılanır.

SONUÇ

Konkordato, borçlunun içinde bulunduğu finansal sıkıntıları aşmaya, üretim, mal ve hizmet akışı ile sözleşmelerin ve işletmelerin devamlılığına, istihdamın sürekliliğini sağlamaya yarayan bir kurumdur²⁰. Borçlunun malvarlığının borç ödemeye yeterli olmasına rağmen konkordato kurumunu bir araç olarak kullanarak, borçlarını vadeye

¹⁸ “Bu durumda konkordato talep eden şirketin TTK'nın 376. maddesi gereğince usulüne uygun şekilde öncelikle borca batık olup olmadığının tespiti, borca batık durumda ise konkordato talebinden feragat etmesi nedeniyle iflasına karar verilmesi, borca batık durumda değil ise konkordato projesi uygulanabilir nitelikte olmadığı...” Y. 6. HD, 05.12.2024 t., 2024/3245 E., 2024/4623 K.

¹⁹ “Tasdik koşullarının oluşmaması ve doğrudan iflas koşullarının bulunmaması halinde sadece tasdik talebi reddedilmelidir.” Y. 6 HD, 12.12.2024 t., 2024/3353 E., 2024/4838 K.

²⁰ Mahmut Coşkun, *Konkordato ve İflas* (Seçkin Yayınları 2024) 35 vd.

yayması, tenzilat istemesi veya faizsiz ödeme içeren proje sunması, tüm özel hukuk ilişkilerinde uygulanması gereken dürüstlük kuralına aykırılık oluşturur (TMK m. 2)²¹.

Yargıtay uygulamalarında, borca batık olmayan şirketin ödemesiz dönem, tenzilat konkordatosu ve uzun vadeye yayılan tekliflerde bulunması, tasdik kararında ödeme planına yer verilmemesi ve komiser raporuna atıf yapılarak hüküm kurulması, konkordato isteyen şirketin konkordato mühleti içerisinde sürekli olarak zarar etmesi, konkordato projesinde gösterilen ödeme kaynaklarının yetersiz olması, konkordato ile alacaklıların iflasa nazaran alacaklarını daha yüksek oranda tahsil edilebilmesine yarayan proje sunulmaması, konkordato talebinde bulunan her bir borçlu için ayrı ayrı konkordato projesi sunma ve mahkemece tasdik koşullarının her bir borçlu yönünden ayrı ayrı değerlendirilmesine aykırı davranılması konkordatonun tasdikine ilişkin kararın bozulması sebepleri arasındadır.

İİK'nun 292 ve 308. maddelerinde konkordato talebinin reddi halinde iflas için borca batıklık şartını aramak, iflasa tabi olduğu halde borca batıklığı yasal olarak incelenemeyecek tüm tacirlerin iflas hükümlerinin dışında tutulması sonucunu doğurur. Bu uygulama, kanunun açık hükmüne karşı konkordato isteyen ve iflasa tabi olan tüm borçluların iflas hükümlerinden kurtulmasına, sadece sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerin bu hükümlere tabi tutulmasına yol açar.

²¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Sarısözen (n 1) 122 vd.

KAYNAKÇA

Altay, Sümer/Eskiocak, Ali, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku* (5. Bası, Vedat Kitapçılık 2019)

Coşkun, Mahmut, *Konkordato ve İflas* (Seçkin Yayınları 2024).

Kuru, Baki, *İcra ve İflâs El Kitabı* (Adalet Yayınevi 2013).

Öztek, Selçuk /Budak, Ali Cem/Tunç Yücel, Müjgan/Kale, Serdar/Yeşilova, Bilgehan, *Yeni Konkordato Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019).

Sarısözen, Serhat, *Konkordato Hukuku* (6. Baskı, Yetkin Yayınları 2024).